

Mødet den 9. Februar 1911.

Fraværende: Christensen, Harald Jensen og N. Joh. Laursen.

1. (J. Nr. 22—1910). Indenrigsministeriets Approbation paa en **Købekontrakt** med Tømrermester S. Møller angaaende en Marselisborggrund.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 23¹⁴—1910). Beretning om **Aarhus Museums Kunstsamlinger** i 1910.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 348—1910). Meddelelse fra Skoledirektionen om, at Lærerne Peter Jacobsen og Emil Sørensen fra 1 Februar d. A. at regne er ansatte som **Timelærere** ved Aarhus Skolevæsen.

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 459—1910). Meddelelse fra Skoledirektionen om, at der er bevilget Lærerinde Astrid Vinten Nedsættelse af hendes ugentlige **Timetal** til 24 Timer, mod at hun afgiver Kvotadelen af Lønnen.

Til Efterretning.

5. (J. Nr. 36—1910). Fra Skoleudvalget forelaa følgende Indstilling angaaende **Forslag til Skoleplan for Aarhus kommunale Skoler:**

»Skoleudvalget fremsender herved til det ærede Byraad Forslag til Skoleplan, ændret af Skolekommissionen i Overensstemmelse med Ministeriets Ønsker med Hensyn til § § 1, 3, 5, 6, 8, 16, medens Kommissionen tilraader at fastholde den oprindelige Affattelse af § 13 angaaende Sangundervisningen. Skolekommissionens Affattelse af Planen tiltraadtes af et Mindretal i Skoleudvalget, Hr. Mikael Johansen, medens et Flertal, Hr. Mousten og Hr. Jakob Jensen, indstiller følgende 3 Punkter til Byraadets Vedtagelse:

1. At samtlige af Ministeriet foreslaaede Ændringer forkastes,
2. at man ansøger Ministeriet om Tilladelse til fra Foraaret 1911 at oprette Mellemskole ved N. I. Fjordsgades Skole, saaledes at der indskrives til 1. Mellemskoleklasser for Dreng og Piger paa samme Vilkaar, som er gældende for de nuværende Mellemskoler, og saaledes at Skolen derefter udvikler sig med en aarlig Indskrivning, og
3. at der nedsættes et Udvalg til at forhandle med Ministeriet om den endelige Affattelse af Skoleplanen.«

De af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ønskede Ændringer til Forslag til Skoleplanen var saalydende:

ad § 1.

»Da Undervisningen i Mellemskolen med Realklasse i Fremtiden skal være gratis — medens der i Følge den gældende Skoleplan betales

Skolepenge i Mellem skolens 3 nederste Klasser — bør heraf følge, at ogsaa de i Betalings skolerne allerede optagne Børn, der vedblivende har Krav paa den videregaaende Undervisning, som Skolerne overensstemmende med den for dem gældende Undervisningsplan hidtil har ydet, faa fri Undervisning fra det Tidspunkt, da de naa den til 1. Mellem skoleklasse svarende Klasse i Betalingsskolen, altsaa i dennes 3 øverste Klasser (5—7). I modsat Fald vilde den Ulighed indtræde, at indenfor den samme Skole faar Mellem skolebørnene gratis Undervisning, medens de andre Børn, der af en eller anden Grund ikke har kunnet komme i Mellem skolen, skal betale Skolepenge. Paragrafen maa derfor ændres i Overensstemmelse dermed.«

ad § 3.

»Til Paragrafens 1 Punktum tilføjes: »og idet der ved Fordelingen saavidt muligt tages Hensyn til Forældrenes Ønsker.«

Paragrafens 2. Punktum affattes saaledes: »Efter Fordelingen oprettes det i Forhold til Indskrivningen nødvendig Antal Klasser.«

ad § 5.

»Paragrafen bør affattes som følger: »Mellem skoleklasserne anbringes indtil videre udelukkende ved de 2 Skoler, til hvilke Mellem skolen hidtil har været knyttet, og kun forsaavidt Mellem skoleklasserne ikke lægge fuldt Beslag paa Lokalerne, optages nye Børn til almindelig Undervisning.

Flytning af Mellem skoleklasser til andre Skoler eller Oprettelse af nye Mellem skoleklasser ved andre Skoler kan ikke ske uden Ministeriets Samtykke.«

ad § 6.

»I Paragrafens 2 Punktum. I Stedet for Ordene: »hvis Værger erklære« indsættes Ordene: »hvis Forældre eller Værger afgive en skriftlig Erklæring om.«

ad § 8.

»Da Skoleinspektørens og Skoledirektørens hele fremtidige Stilling i de større Byer er gjort til Genstand for Overvejelse i den af Ministeriet angaaende Folkeskolens Tilsyn m. m. nedsatte Kommission, finder man det ikke hensigtsmæssigt, at der for Tiden sker nogen Forandring i den iheromhandlede Henseende ved den nugældende Skoleplans § 11 trufne Ordning«.

ad § 13.

»Forsaavidt der ikke ved de i Paragrafens 3. Punktum omhandlende Ekstratimer i Sang med to Klasser af Gangen er tænkt paa Ekstratimer udenfor den almindelige Klassesangundervisning, hvilket i saa Fald udtrykkelig bør fremhæves, maa Paragrafen undergaa fornøden Ændring, da to Klasser ligesaalidt i dette som i andre Fag maa slaas sammen.«

af § 16.

»Der indsættes en Bestemmelse om, at Betingelserne for at kunne ansættes som Time-lærer (-lærerinde) er de samme som for Ansættelse af Andenlærere paa Landet«.

Jakob Jensen udtalte, at medens Skolekommissionens Flertal anbefalede at tiltræde de af Ministeriet forlangte Ændringer til Skoleplansforslagets Paragrafer 1, 3, 5, 6, 8 og 16, kunde Kommissionen ikke anbefale Ændringen til § 13 angaaende Sangundervisningen, som Ministeriet forlangte foretaget med kun een Klasse ad Gangen.

Den hidtil brugte Ordning med 2 Klasser ad Gangen havde nemlig vist sig meget heldig for selve Sangundervisningen, idet man havde kunnet faa 2 ugentlige Timer i Sang for omtrent samme Udgift, som hvis de samme Klasser skulde undervises enkeltvis med 1 ugentlig Time. Desuden havde man netop med dette Forhold for Øje ladet indrette store Sangsale i alle Skolerne, ligesom ogsaa Sanglærerne mente, at Ordningen med 2 Klasser ad Gangen gav Børnene bedre Udbytte af Undervisningen. I Modsætning til Skolekommissionens Flertal mente Skoleudvalgets Flertal imidlertid at maatte tilraade Byraadet at forkaste samtlige af Ministeriet ønskede Ændringer. Enkelte af disse var ganske vist af mindre væsentlig Betydning, saaledes Ændringerne til § § 6, 8 og 16, men andre var af saa meget større Betydning. Ændringen til § 1 mente Udvalgets Flertal saaledes ikke, der var Anledning til at imødekomme, idet Børnene i Betalingsskolernes 5., 6. og 7. Klasser vedblivende vilde faa den Undervisning, de var blevet indskrevet i Skolen for. Udgiften ved at tiltræde Ændringen vilde blive ca. 15000 Kr. det første Aar, men selvfølgelig synke de følgende Aar, til den helt ophørte, idet der jo ikke siden 1909 blev foretaget Indskrivning til Betalingsskolerne. Skulde de øvrige Borgerskoler give samme Undervisning som Betalingsskolerne, vilde Udgiften blive ca. 70000 Kr. Talerens personlige Mening var, at det vilde have været mere naturligt, om Ministeriet havde forlangt, at hele Betalingsskolens Undervisning skulde være gratis, da der efter Ministeriets Ændring kun vilde blive 2 betalende Klasser tilbage. Dog maatte det bemærkes, at man med Ændringen syntes at stræbe efter at

faa Betalingsskolen hurtigere ud af Verden end ellers tænkt. Ændringen til § 3, der angik Børns Flytning fra en Skole til en anden, kunde Udvalgets Flertal heller ikke anbefale, eftersom det mente, at den af Ministeriet ønskede Tilføjelse vilde lægge Kommunen Hindringer i Vejen for frit at kunne disponere over Skolerne. Skulde man blive nødt til at bøje sig for Ændringen, maatte man i hver Skole rømme 1 à 2 Klasseværelser for at have dem ledige til Reserve. Indskrivningen vilde ogsaa blive vanskeliggjort, idet der først Dagen efter dennes Foretagelse kunde træffes Bestemmelse om, i hvilken Skole Børnene skulde gaa; følgelig vilde der ikke være Tid til at spørge Forældrene. I pædagogisk Henseende havde Ændringen ingen Betydning, da Lærerne ved Opførelse af nye Skoler skiftede fra en Skole til en anden, og da Børnene i samme Skole jævnlig skiftede Lærer. Ændringen til § 5 kunde Udvalgets Flertal ej heller tiltræde. Efter det indsendte Forslag skulde Mellemskolens Klasser anbringes ved de Borgerskoler, som Byraadet efter Skolekommissionens Indstilling fandt egnede dertil, og hvis Overlærere kunde faa Ret til at afholde Eksamen, men efter Ministeriets Ændring skulde Mellemskoleklasserne udelukkende anbringes i de to Skoler, til hvilke de hidtil havde været knyttede, og disse kun optage nye Børn til almindelig Undervisning, hvis Mellemskoleklasserne ikke lagde fuldt Beslag paa Lokalerne. Denne Ændring var i fuldstændig Strid med Skoleplansforslagets § 2, til hvilken Ministeriet intet Ændringsforslag havde stillet, og hvori det stod, at der, naar Planen var approberet, kunde foretages Indskrivning af skolepligtige Børn i Skolerne i Ny Munkegade og

Christiansgade som i de øvrige Borgerskoler. Skulde Ministeriets Ændring tages til Følge, kunde disse to Skoler ikke udnyttes i saa høj Grad som ellers, og Mellemskolen vilde ikke komme til at gøre den Gavn, den ellers vilde kunne gøre. Taleren var ingen Ven af mange smaa Mellemskoler og vilde derfor ikke gaa med til at oprette Mellemskoleklasser ved alle Borgerskolerne, med mindre der meldte sig saa mange Elever, at hver Skole kunde faa en fuldstændig Række; men han ansaa det heldigst, om Byen med Hensyn til Mellemskolen blev delt i Distrikter, saaledes at man fik endnu et Par Mellemskoler. Fra Distriktet Syd for Jernbanelinien gik der 100 Dreng og 47 Piger i Mellemskolen, saa der var intet til Hinder for at oprette en Mellemskole paa Frederiksbjerg, hvorved Tilgangen sikkert vilde forøges. En Fare ved Ministeriets Ændring paa dette Punkt var det ogsaa, at de Overlærere, der ledede de to nuværende Mellemskoler, let kunde komme i Tanker om at sige, at der hvert Aar kun var Plads til at optage 60 nye Elever og saa lade Resten dumpe ved Optagelsesprøven. I den Henseende havde man sørgelige Erfaringer fra Skolen i Ny Munkegade, saa Udvalgets Flertal vilde gerne forhindre, at den Slags Tankegang skulde opstaa hos Lederne af Byens Mellemskoler. — Taleren omtalte dernæst, at det af Skolekommission og Byraad enstemmigt vedtagne Forslag til Skoleplan blev indsendt den 12. December 1909; Ministeriets Ændringer indløb til Sommerferien 1910. Siden da havde Kommission og Udvalg overvejet Sagen. Den 30. Januar dette Aar kom der imidlertid fra Ministeriet en Skrivelse, der blev behandlet af Udvalget den 31. Januar og sendt til Kommissionen den 1. Februar,

og som gik ud paa, at naar der var for lidt Plads i Skolen i Christiansgade, burde ikke Betalings-skole- men Mellem-skoleklasser udstationeres andet Steds. Denne Skrivelse og Ministeriets Ændringer til Skoleplanens § 5 var i absolut Strid med hinanden. At denne Skrivelse paa en eller anden mærkværdig Maade skulde være gledet ud af By-raadets Dagsorden for sidste Møde, saaledes som en Avis mente at vide, passede aldeles ikke. Skrivelsen var kun ved en Fejltagelse blevet opført paa Dagsordenen og var blevet fremmet saa hurtigt som muligt. For at komme ud af det Uføre, hele Sagen nu var kommet i, saa Udvalget ingen anden Udvej end at foreslaa at forkaste samtlige Ministeriets Ændringer og samtidig, for at kunne tage imod de Mellem-skolebørn, der maatte bestaa den forestaaende Optagelsesprøve, ansøge Ministeriet om Lov til at oprette en Mellem-skole ved Fjordsgades Skole, hvor man nu var fuldt i Stand til at undervise til Mellem-skoleeksamen. Saavel Skolen i Fjordsgade som Skolen i Finsensgade var blevet spurgt, om de kunde paatage sig at undervise til denne Eksamen, og Svaret havde været bekræftende fra begge Skoler. Udvalgets Flertal fandt dog endnu ikke Anledning til at foreslaa Mellem-skoleklasser oprettet i Skolen i Finsensgade. Baade for Børnenes og Lærernes Vedkommende vilde det iøvrigt være heldigt, om Mellem-skolen blev spredt noget; idet man ikke havde mange Lærere, som kunde undervise i alle Fag til Mellem-skoleeksamen, men mange der kunde undervise i enkelte og et Par Fag. Desuden var det en Behagelighed for Lærerne at undervise i Mellem-skolen, og denne Behagelighed vilde Udvalgets Flertal gerne lade saa mange som mulig faa Del

i. Taleren nærede ingen Tvivl om, at det vilde lykkes at faa Tilladelse til at udflytte Mellem-skoleklasser til Fjordsgades Skole, men skulde Tilladelsen ikke blive givet, maatte man senere tage Beslutning om, hvor Børnene skulde hen, da der ikke var Plads til dem i Skolerne i Ny Munke-gade og Christiansgade. Desuden foreslog Udvalgets Flertal at nedsætte et Udvalg til at forhandle med Ministeriet om Skoleplanen. Forholdet var nemlig det, at Byens Skoleforhold blev fremstillet for Ministeriet paa en anden Maade, end de i Virkeligheden var, og det syntes, som om Ministeriets nærmeste Raadgivere var Folk, der aldrig kom i Skolekommissionen, undtagen naar der skulde ansættes en Overlærer. Dette Forhold ønskede Udvalgets Flertal at komme udenom, ved at Byraadet nedsatte et Udvalg til at forhandle med Ministeriet. Saavel Skolekommission som Udvalg havde den ærligste Vilje til at komme tilrette med Ministeriet, men man maatte dog ogsaa have Sagerne ordnet saaledes, at det blev muligt at styre Skolevæsenet ordentligt. Man ønskede aldeles ikke at flytte nogen Klasse uden Ministeriets Sanktion, men gik Sagen ikke i Orden inden 1. April, maatte de tage Ansvaret, som lagde Arbejdet Hindringer i Vejen. Efter Forlydende kunde man vente en Skrivelse om, at Skolen i Vestergade skulde rømmes. Viste dette sig at være Tilfældet, havde man intet tomt Klasseværelse mere, og saa vilde det blive nødvendigt hurtigst muligt at tage fat paa Opførelsen af en ny Skole. Skoleudvalgets Flertal ønskede en fredelig Udvikling og havde stillet sit Forslag for at opnaa en saadan og for ikke at faa Udseende af at ville stille sig paa Tværs af Ministeriet.

Formanden fandt, at Hr. Jakob Jensens Udtalelser syntes at forudsætte Muligheden af en Forhandling paa flere Punkter, og vilde derfor finde det mest rimeligt, at man i Stedet for at forkaste alle Ministeriets Ændringer, for saa vidt udsatte Sagen ved kun at vedtage Punkterne 2 og 3 i Skoleudvalgets Indstilling. Det syntes ham endvidere rimeligt, at det blev Skoleudvalget, til hvilket Byraadet havde fuld Tillid, der kom til at føre Forhandlingerne.

Jakob Jensen skulde intet have imod den af Formanden foreslaaede Form, hvis Byraadet ønskede den.

Mikael Johansen kunde ikke erkende, at man fra hans Side ikke ønskede at faa rolige Forhold. Dette havde man jo netop vist ved at gaa med til at nedlægge Betalingsskolen. Han indsaa ikke, hvorfor der skulde nedsættes et særligt Udvalg, da Skoleudvalget selvfølgelig bedst kunde føre mulige Forhandlinger. I og for sig kunde han godt slutte sig til Formandens Forslag om at lade Stridsspørgsmaalene ligge, til en Forhandling med Ministeriet havde fundet Sted. Taleren havde i Udvalget taget sin Særstilling i Kraft af, at Skolekommissionen enstemmigt havde tiltraadt Ministeriets Ændringer med Undtagelse af Ændringen til § 13 om Sangundervisningen. Dog maatte det bemærkes, at Hr. Jakob Jensen ikke var til Stede i Skolekommissionen, da denne tiltraadte Ændringerne, og at der ingen egentlig Afstemning havde fundet Sted. Alt dette skulde Taleren imidlertid lade ligge, hvis Byraadet ønskede, at Skoleudvalget søgte Forhandling med Ministeriet. Denne Fremgangsmaade var maaske ogsaa den mest praktiske.

Olesen antog det for unødvendigt nu at føre en lang Debat om Sagen. Skulde det være saaledes, som af Hr. Jakob Jensen udtalt, at der blev bibragt Ministeriet en anden Opfattelse af vore Skoleforhold, end de virkelig var, vilde det være mest korrekt, at Skoleudvalget optog en mundtlig Forhandling med Ministeriet.

Jakob Jensen havde med sine Udtalelser ikke sigtet til Byraadets Højre, som jo var gaaet med til Skoleplansforslaget, men til andre.

Simonsen troede det heldigt, at Skoleudvalget søgte Forbindelse med Ministeriet for gennem en Forhandling at give dette et rigtigt Indtryk af, hvorledes Skolevæsenet var stillet. Den sidste Skrivelse tydede nemlig paa, at Ministeriet var bibragt en urigtig Forestilling om Skolevæsenets Ordning, eller at det i hvert Fald savnede Kendskab til, hvorledes Ordningen var. Han ansaa det for givet, at man enedes om at lade Skoleudvalget føre denne Forhandling. Hr. Mikael Johansens Udtalelse om, at Skolekommissionen enstemmigt havde tiltraadt Ministeriets Ændringer med Undtagelse af Ændringen til § 13 var ikke rigtig. Det var tværtimod i Kommissionen godtgjort, at der ikke var Enstemmighed om at undlade at opkræve Skolepenge for Børnene i de 3 øverste Betalingsskoleklasser, ja der blev end ikke stemt om Spørgsmaalet, da det som en økonomisk Sag hørte ind under Byraadet.

Mikael Johansen havde jo ogsaa udtrykkelig gjort opmærksom paa, at der ingen Afstemning blev foretaget i Skolekommissionen. At Ministeriet blev vildledt af sine Tillidsmænd, havde man ikke Lov at sige.

Punkt 2 i Udvalgets Indstilling vedtoges, iøv-

rigt udsattes Sagen, idet Skoleudvalget bemyndigedes til at forhandle med Ministeriet om Skoleplanens Affattelse.

Efter Afstemningen udtalte

M i k a e l J o h a n s e n, at Punkt 2 i Udvalgets Indstilling selvfølgelig ogsaa maatte betragtes som et Led i Forhandlingen med Ministeriet, og at det, at man nu søgte om Tilladelse til at oprette Mellemskoleklasser i Fjordsgades Skole, ikke maatte betragtes som en Vedtagelse om fremtidig vedblivende at installere Mellemskole i denne Skole.

J a k o b J e n s e n var sikker paa, at man straks fik den ønskede Tilladelse. Iøvrigt havde han opfattet det skete som en Vedtagelse.

F o r m a n d e n ansaa det for givet, at Tilladelsen maatte blive et Led i Forhandlingen.

6. (J. Nr. 565—1910). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse vedrørende **Anlægget af Hedemannsgade**.

M ø l l e r oplyste, at Forslaget fremkom nu, fordi der allerede var solgt Grunde ved Hedemannsgade, og fordi man forventede snart at sælge flere. Der forelaa 2 Forslag, et om almindelig Makadamisering og et om en Makadamisering, hvorpaa der senere kunde lægges Chaussebrolægning. Dette sidste kunde Udvalget anbefale, skønt det kostede 14200 Kr., medens den første kun kostede 14000 Kr.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 559—1910). Henstilling fra **Frederiksbjerg Grundejerforening** om, at Byraadet ved Behandling af Sager, der angaar Grundejernes Interesser i den nævnte Bydel, saa vidt muligt vil indhente Foreningens Erklæring, inden Beslutning tages.

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at

der i vedkommende Forenings Loves § 1 udtaltes som et af Foreningens Formaal at søge udvirket, at Byraadet i Sager, der havde Betydning for Grundejere i den sydlige Bydel, indhentede Foreningens Erklæring, før det tog Beslutning. Det syntes ham urimeligt at forpligte Byraadet til dette, og han fandt det uheldigt, om Byraadet altid skulde spørge en eller anden af de mange mindre Grundejerforeninger, der efterhaanden opstod.

S a m u e l s e n ansaa det vel for vanskeligt at spørge Grundejerforeningerne, da der kom saa mange af dem, men mente dog, at den ene af disse ikke burde have større Ret end de andre.

Til Efterretning.

8. (J. Nr. 22⁴²—1910). Den foreliggende **Købekontrakt** med Murermeister H. Hansen & Tømrermeister C. Hansen angaaende en Byggegrund ved Ingerslevs Boulevard godkendtes.
9. (J. Nr. 2¹⁴¹—1910). Andragende om **Dispensation fra Byggeloven** for Ejendommen Matr. Nr. 880, Mejlgade 46.

F o r m a n d e n oplyste, at Grunden var overbebygget, og at den nuværende Ejer androg om Tilladelse til at bibeholde et Skur, der stod paa den, da han overtog Ejendommen. Den tidligere Ejer havde faaet Tilhold om at fjerne Skuret, der var opført uden Tilladelse, men ikke efterkommet dette. Den nuværende Ejer havde ikke faaet saadant Tilhold, men Bygningskommissionen mente alligevel ikke, at man burde give Tilladelsen.

J a k o b J e n s e n henstillede at følge Bygningskommissionens Forslag om ikke at anbefale Tilladelsen.

Det vedtoges at slutte sig til Bygningskommissionens Erklæring.

10. (J. Nr. 2¹⁸⁹—1910). Andragende om **Dispensation fra Sundhedsvedtægtens § 20** for Ejendommen Vesterbrogade 62—64.

Formanden meddelte, at Ejeren havde i Sinde at indlægge W. C., naar dette blev muligt, og nu søgte om Tilladelse til at undlade at bygge Latriner i Gaarden, idet de fornødne Rum iøvrigt blev indrettet i Etagerne. Sundhedskommissionen modsatte sig Andragendet, hvorimod Bygningskommissionen anbefalede det.

Jakob Jensen henstillede at følge Bygningskommissionen. Man vidste nu, naar man kunde faa W. C. Anlæget færdigt, og burde derfor lempe sig, saaledes at saa mange som muligt kunde blive interesseret i at installere W. C. i deres Ejendomme. Forholdene i denne Ejendom var fuldt forsvarlige, og det var ingen ringe Bekostning for de byggende at opføre Latriner, som alligevel skulde brækkes ned om et Par Aar.

Mikael Johansen kunde slutte sig til Hr. Jakob Jensens Udtalelser. Han erindrede om, at Sundhedskommissionen havde lovet at tage mest mulig Hensyn i saadanne Tilfælde.

Samuelson ansaa det for vanskeligt for Sundhedskommissionen at give en saadan Tilladelse, før man fik Pumpestationen.

J. C. Petersen hævdede, at blev dette Andragende bevilget, havde man gjort Uret mod mange andre. Sundhedskommissionen maatte fordre det fornødne Antal Latriner i Gaarden, men den vilde sikkert være tilfreds, selv om det kun blev Brædeskure.

Det vedtoges at slutte sig til Bygningskommissionens Erklæring.

11. (J. Nr. 567—1910). Meddelelse fra Skattekontoret

om, at Folketællingen den 1. Februar d. A. udviste et samlet **Indbyggerantal** for Aarhus By paa 61260 Personer, og at Indbyggerantallet ved Tællingen i 1906 var 55193.

Til Efterretning.

